

کارگاه انشا و نگارش

به سبک نوین

گامی مؤثر جهت بهبود آموزش انشا و نگارش
همراه با موضوع‌های خلاق و نوین

مؤلف: فاطمه رحمانی دادوکلانی

روحین مهر، ۱۳۹۰

ناشر نمونه استان مازندران در سال ۱۳۸۸

سرشناسه : رحمانی دادوکلایی، فاطمه، ۱۳۴۲ -
عنوان و نام پدیدآور : کارگاه انشا و نگارش به سبک نوین: گامی موثر جهت بهبود آموزش انشا و نگارش
...مؤلف فاطمه رحمانی دادوکلایی.
مشخصات نشر : ساری: روجین مهر، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری : ۱۲۰ ص.
شابک : 978-600-5884-38-8
وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
موضوع : فارسی -- انشا و تمرین
موضوع : فن نگارش
رده بندی کنگره : PIR ۲۸۳۹ / ۲۵۳۳ ۲ ۱۳۸۹
رده بندی دیویی : ۸۰۸/۰۴
شماره کتابشناسی ملی : ۲۲۳۳۶۰

مشخصات کتاب:

عنوان: کارگاه انشا و نگارش به سبک نوین

مؤلف: فاطمه رحمانی دادوکلایی

ناشر: انتشارات روجین مهر

صفحه آرایی و طرح جلد: روجین مهر (مریم کاظمی)

قطع: رقعی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۸۴-۳۸-۸

شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه

چاپ: نخست - ۱۳۹۰

چاپ: صنعت چاپ افست

قیمت: ۳۲۰۰ تومان

تلفکس: ۳-۳۲۱۵۶۹۲-۰۱۵۱ همراه: ۰۹۱۱ ۳۵۵۰۰۵۲

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	پیش‌گفتار.....
۱۳	مقدمه.....
۱۵	فصل اول: هدف از نگارش این کتاب.....
۱۷	اهداف کتاب.....
۱۹	محتوای این کتاب.....
۲۰	هدف از نگارش کتاب (یا توصیف وضعیت موجود).....
۲۴	گردآوری اطلاعات (رفع وضعیت موجود).....
۲۶	تجزیه و تحلیل اطلاعات و خلاصه‌ی یافته.....
۲۹	فصل دوم: گام‌های نخست در پیرامون انشانویسی.....
۳۱	گام‌های نخست در پیرامون انشانویسی.....
۳۱	اصول و مبانی انشانویسی.....
۳۳	گامی جهت تقویت انشا.....
۳۵	برنامه‌ی درس انشا.....
۳۶	محاسن برنامه‌ی انشا.....
۳۶	معیارهای ارزش‌یابی.....
۳۷	نشانه‌گذاری (سجائندی).....
۴۳	فصل سوم: راه‌های فعال کردن درس انشا و نگارش.....
۴۵	چگونه انشا جذاب می‌شود.....
۴۶	فعال کردن انشا و نگارش در کلاس.....
۴۷	هدف از آموزش انشا.....
۴۸	روش آموزش انشا.....
۴۹	تذکر مهم در نوشتن انشا.....
۵۰	محل مناسب نوشتن انشا (کلاس یا منزل).....
۵۲	مشخصات موضوع انشا.....
۵۳	مشکلات نوشتن انشا.....

معیار تصحیح انشا در مدارس ۵۴

فصل چهارم: راه‌های پیشنهادی برای تقویت انشا ۵۵

من و زنگ انشا ۵۷

انواع انشا ۵۷

اجرای روش‌های نوین ۶۵

۱- آموزش کتاب کلاس و فواید این روش ۶۶

۲- روزنامه در کلاس و فواید این روش ۶۷

۳- خلاصه‌نویس کتاب و فواید این روش ۶۸

۴- دقت در مشاهدات و فواید آن ۶۹

۵- همراه دانش آموز و فواید این روش ۷۰

۶- کتاب‌خوانی، خواندن کتاب‌های متنوع و آموزنده ۷۱

۷- یادداشت روزانه و خاطره‌نویسی ۷۱

۸- افزایش درک مطلب دانش‌آموزان ۷۲

۹- بردن دانش‌آموزان به سفر خیالی ۷۵

فصل پنجم: نمونه‌های از آشنانویسی با اندیشه‌های پویا و خلاق ۷۹

انشای کوتاه ۸۱

انشای بلند ۸۵

فصل ششم: یافته‌های تحقیق و تجزیه و تحلیل آن‌ها ۱۰۷

گردآوری اطلاعات (باتوجه به روش‌های به‌کار رفته) ۱۰۹

ارزیابی نتایج به‌کار گرفته شده ۱۱۰

فصل هفتم: پیشنهادات و نتیجه‌گیری ۱۱۱

نتیجه‌گیری نهایی ۱۱۳

ارائه پیشنهادات (با استفاده از یافته‌های روش نوین) ۱۱۴

توصیه به همکاران ۱۱۵

آخرین کلام ۱۱۶

نیایش ۱۱۷

منابع و مأخذ ۱۱۹

تقدیر و تشکر:

سپاس خدایی را که مخلوقات را از نیستی تشریف هستی بخشید و زمان آنان را پایان مقدر دانست و خلق آفرید و باز گشتگان به سوی خویش مقرر فرمود.

کردگار بلندی و پستی	نیستی یافته بد و هستی
ز آدمی تا به جمله جانوران	وز سپهر بلند و کوه گران
همه را در نگار خالهی وجود	قدرت اوست نقش بند وجود

خداوند! تو را سپاسگزارم، زیرا تو با وفاترین دوستی هستی که به وعدهات وفا می کنی، بدون این که حقی از کسی ضایع شود.
در نهایت از کلیه کسانی که در این امر پژوهش با ما همکاری نموده اند، صمیمانه تشکر می نمایم.

پیش‌گفتار:

اشخاصی که برای نوشتن، به‌ویژه نیک نوشتن، شوری از خود نشان نداده‌اند. اگر از لذت این هنر آگاه می‌شدند، از قبول هرگونه رنجی در راه فرا گرفتن آن باز نمی‌ایستادند.

بی‌تردید هدف از آموزش انشا و نگارش، همانا برقراری ارتباط شفاهی و یا نوشتاری در بین افراد جامعه انسان است. هر معلم انشا و نگارش در تدریس خود می‌تواند از راه و روشی پیروی کند که با روند رشد زبان‌آموزان جامعه، تناسب و هماهنگی داشته باشد. زبان فارسی بسیار سهل است و آسان، لازم نیست از لغات و اصطلاحات بیگانه استفاده کنید. هر چیزی را که در محور خود می‌نگرید می‌توانید به همان سادگی گفتار بر روی کاغذ به نگارش در آورید. اگر در فکر بافتن لغات و اصطلاحات دشوار نباشید و اختیار خویش را به کف احساسات ندهید. قطعاً جمله شما زیبا و دلنشین و فراگیر خواهد بود.

«گوته»^(۱) می‌گوید: ما زبان بیگانه را هم برای آن فرا می‌گیریم که زبان مادری خود را بهتر بیاموزیم. البته آن‌چه در این مرحله مورد نظر است آموختن فنون و رموز نگارش است به صورتی شایسته که شخص بتواند مقاصد خود را در قالب الفاظ مناسب و درست قرار دهد به طوری که فاقد عیب و نقص باشد و درک معانی آن به آسانی انجام پذیرد.

یکی از نیازهای مهم انسان در جهان امروز آشنایی او با اسلوب نگارش و بیان مفاهیم ذهنی او به صورت کتبی است. در صورتی که اغلب ما، این فن

^۱ - یوهان ولفگانگ گوته Goethe w (۱۸۳۲-۱۷۴۹) نویسنده معروف آلمانی

شریف را که هرگز در زندگی دور نمی‌شود و همواره می‌تواند بهره‌مندمان کند، کمتر از هر چیز دیگر مورد توجه قرار می‌دهیم.

در فن نگارش، موضوع سخن، شیوه‌ی بیان و پرورش آن، آرایش و پیرایش آن، حدود و مقدار آن و پایان کار و نتیجه‌گیری از آن، در اختیار نویسنده است و بسیار اتفاق می‌افتد که زیبایی یک نوشته و یک داستان، در پیرایش آن است، مانند بیشه‌ای طبیعی که گاه به مراتب از باغی مصفا و مرتب زیباتر است. بنابراین، قواعدی که این همه درباره آن سخن می‌رود، به موضوع سخن و میدان پرواز پرنده‌ی خیال بستگی ندارد، بلکه ویژه‌ی طرز نگارش است و اغلب مربوط است به موازین جمله‌پردازی، قواعد زبان، تنظیم و طرح مطلب و همانند این‌ها، و همان‌قدر که کسی مراحل مقدماتی آیین نوشتن را پشت سر بگذارد، رمز یافت کلام و بیان مطلب را بیاموزد و پرداختن چند موضوع انشا را به صورتی پسندیده، درست و دلپذیر فرا بگیرد و با تمرین‌های بی‌وقفه از این گذرگاه‌های نخستین بگذرد، بعد از آن به فضایی بی‌کران گام خواهد نهاد که خود فرماندهی آن‌جا و سازندگی اصول و مقررات آن‌جا خواهد بود و شهر و کوی و برزن و باغ و بستان آن‌جا را خود تصویر خواهد کرد حتی صورتگر روح و روان و اندیشه‌های مردم آن دیار خواهد بود.

بنابراین باید پیوسته بخوانیم و بنویسیم و تجربه بیندوزیم و معتقد باشیم که کسب مهارت در درست و نیک نوشتن برای همه کس امکان‌پذیر است مشروط بدان که اراده کنند و هرگز از کار و کوشش باز نایستند.

مقدمه:

واژه (انشا)^۱ از خلق کردن و ابداع می‌آید. درس انشا فعلاً در نظام برنامه‌ریزی درسی، قوی‌ترین، قدیمی‌ترین و مؤثرترین حوزه برای بروز خلاقیت دانش‌آموزان است.

نقش معلم به مثابه پرورش‌دهنده این مهارت اساسی در دانش‌آموزان بیش از پیش مورد تأکید قرار می‌گیرد و آموزش انشا وظیفه‌ای ارزشمند، هدفمند معرفی می‌گردد که به انتقال مجموعه‌ای از مهارت‌ها و ایجاد میل و رغبت و انگیزه و ایجاد محیطی خلاق برای آن‌ها و پیش‌درآمد هر آموزشی در این زمینه محسوب می‌شود زیرا ملتی که با هنر نویسندگی انس نداشته باشد پیشینه فرهنگی و آثار علمی مکتوب نخواهد داشت و فرهنگی غنی از خود بر جای نخواهد گذاشت.

یکی از اهداف اصلی آموزش پرورش ارتقای سطح آموزش و رشد خلاقیت و پرورش استعدادهای نهفته می‌باشد که این اهداف از طریق مشارکت فعال معلم و دانش‌آموز صورت می‌گیرد.

در طی چند سالی که در این شغل مقدس انجام وظیفه می‌نمایم، با عشق و علاقه وافری کوشیده‌ام تا دانش‌آموزانم را با زبان و ادبیات فارسی مأنوس کنم و با فراهم ساختن موجبات پرورش افکار، اندیشه‌های نهفته، دانش‌آموزان خود را به مرحله باروری، شکوفایی و خلاقیت برسانم.

^۱ - انشا مصدر باب افعال، معنای آغاز سخن گفتن

انشا و نگارش پرورش انسان‌های خلاق، مبتکر، پژوهشگر، کمال‌جو است. کنجکاوی، علاقه وافر به یادگیری، ابتکار و خلاقیت نهفته در ذات آدمی می‌باشد که باید در جهت صحیح آموزش داده شوند. هر معلمی قادر خواهد بود که روح متعلمان خود را در جهت شکوفایی علم و دانش متحول سازد و استعدادهای درونی و بالقوه آنان را شکوفا نماید و در واقع علم، دانش تفکر و ذهن آن‌ها را پرورش داده و هنر و ذوق و احساس آن‌ها را کمال بخشد.

کسی که در دستور زبان و ادبیات تسلط داشته باشد و رموز دقیق آن زبان را بداند می‌تواند بهترین عبارت و جملات را در قالب معانی بدیع بسازد و به دوستان خود هدیه کند.

حضرت علی (ع) فرمودند:

«نوشتار شخصی، میزان برتری و وسیله‌ی شناخت بزرگواری اوست.»

همچنین سقراط در این زمینه می‌گوید:

ای مردم تا فکر و عقل قوی نگردد، نمی‌توان مسئولیت‌های اجتماعی را

پذیرفت، چه با ضعف فکری نمی‌توان به کشور خدمت کرد.»